

A MINIATÜR CSODÁK BIRODALMÁBAN

ÚJ CSEPPKÖBARLANG ÉGERSZÖGÖN

Népvándorlás a Pitics-hegy oldalán: botra támaszkodó öregasszonyok kaptatnak fel a meredek ösvényen, előttünk egy apa egyik kezével kislányát húzza, másikkal csecsemőt szorit magához, bőrkabátos fiatalok lihegve tolják felfelé a motorke-rékpárt. Csorog a homlokokról a veríték, de a jókedv még gazdagabban árad: menetközben rázendít a cigányzenekar és Égerszög község lakossága táncos léptekkel özönli el a hegytetőn terpeszkedő tisztást.

Ha mesét szólnék, szemrebbene nélkül hozzátehetnők, hogy a hegyek lábánál meghúzódó község kíváncsi házai is útnak indultak, felkapaszkodtak a hegy oldalára és csillogó ablakszemeikkel bekukkantottak a barlang bejáratán. Barlangavatás van ugyanis Égerszögön, saját barlangja van a kis községnek és nem akármilyen! Tízezrek járnak majd csodájára, nem kell elbújni a világ-hírű testvérei, a közeli aggteleki Báradla és a néhány éve feltárt Béke-barlang mellett.

Új rovatot nyitnak a barlangok anyakönyvében.

Neve: Égerszögi Szabadság Cseppköbarlang.

Apja: az Élelmiszeripari Minisztérium Kinizsi Sportkörének barlangkutató csoportja.

Anyja: Égerszög község.

Balázs Lajos, az expedíció vezetője, a »cseppkövek kapitánya« (Novotta, felv.)

Hosszúság: egyelőre 5 kilométer.

Életkora: néhány (millió) év.

Nekünk is lesz barlangunk

Amikor három évvel ezelőtt Jakucs László geológus feltárta a gyönyörű Béke-barlangot,

Égerszög község azt remélte, hogy neki ítélik oda a közelében fekvő természeti csodát. Az új barlang tulajdonosa azonban Aggtelek község lett, mire az égerszögiek az asztalra csaptak:

— Nekünk is lesz barlangunk! Leásunk a föld alá, elérjük a Béke-barlangot és elfalazzuk az aggtelekiek elől!

Az égerszögiek csákányt, ásót ragadtak és hozzákedtek a Dáz-tőbor víznyelőjének kibontásához. Lelkesedésük azonban jóval nagyobb volt, mint a szak-képzettségük: amikor leástak

Csupor István, a község tanács-titkára tárt karokkal fogadta a barlangkutatókat:

— Ti majd folytatjátok azt, amit mi abbahagytunk!

Égerszög község lakosai tettekkel mutatták meg, hogy nem közömbösek szűkebb pátriájuk természeti szépségei iránt: jól tartották a barlangkutatókat, s önkéntes gyűjtéssel ötezer forintot bocsátottak rendelkezésükre.

30 centiméter naponta

Tizenhatan kezdték meg a barlang ostromát. Hasztalanul pró-

»Megvan a barlang!« 1954. november 14-én készült ez a felvétel. Stefánik György (jobbszélen) a felfedezőütről visszatérve elmeséli kalandjait a kutatócsoport két másik tagjának (Balázs Dénes felvétele)

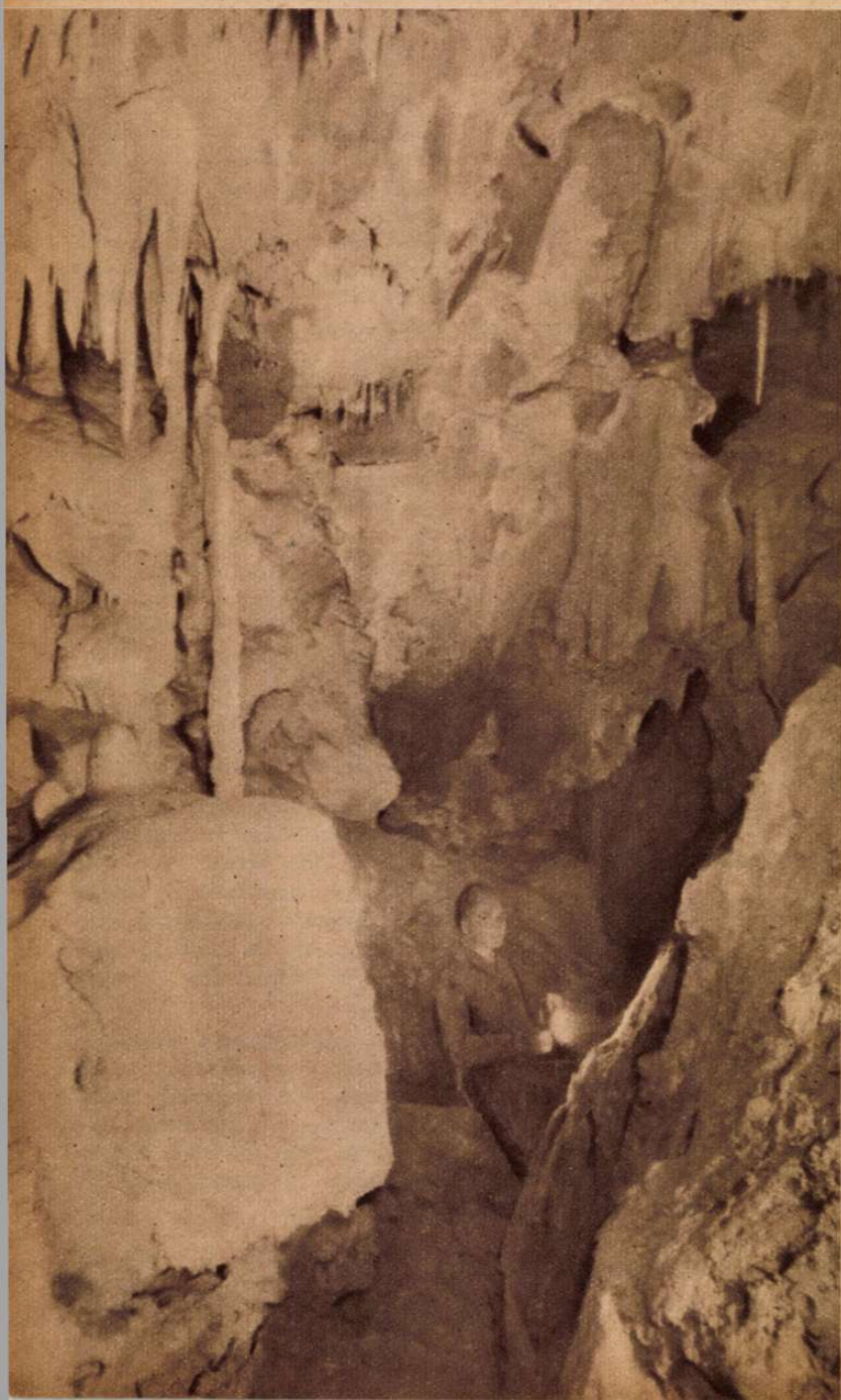
már vagy tíz méter mélyre, beomlott az akna és eltemette a szerszámokat. A »saját barlang« reményei is összeomlottak, legalábbis két évre.

A Béke-barlang feltárása azonban nemcsak az égerszögieket lelkesítette. A barlangról készült könyv és film, a földalatti kutatómunka szépségei és veszélyei, az új dolgok felfedezése iránti szenvedélyes vágyakozás, az örök emberi kíváncsiság, a természet és a haza szeretetének nemes vonása hívta életre az elmúlt évben az Élelmiszeripari Minisztérium Sportkörének barlangkutató csoportját. A csoport vezetői és szervezői, Balázs Lajos és Balázs Dénes — két unokatestvér — Jakucs László geológus támogatásával kezdte meg 1954 nyarán a kutatómunkát Égerszög közelében.

báloztak hetekig. Három víznyelőt bontottak ki, de hiába csattogtak a csákányok, hiába robbant a paxit, sziklatömbök zuhantak a kutatókra.

A kezdeti kudarcok után szeptember 21-én ott kezdtek munkába, ahol korábban az égerszögiek. Balázs Lajos és két bátor társa heteken át küszködött a macacs anyaggal, volt olyan nap, hogy csak 30 centiméter tudtak haladni. Végül mégis sikerült feltárni egy keskeny, csaknem vízszintes, ötven méter hosszú járatot. Már-már felcsendült a bűvös »Szezámm, tárulj!« szó, amikor tompa döbbenés és fajkiáltás hallatszott. Mázsás szikla temette el Csupor István tanácsitkárt és zárta el társaitól az élenhaladó Balázs Lajost. Csupor Istvánt több sebből vérezve szállították el a falu orvosához, Balázs Lajost

Ezt láttuk a Léírás-teremben (Novotta Ferenc felv.)

is sikerült kiszabadítani sziklabörtönéből, de a kutatók halálosan kimerültek az emberfeletti munkától. Segítségért üzentek Budapestre és néhány nap alatt megérkezett Balázs Dénes és Stefanik György.

November 14-én hárman szálltak le, hogy eltávolítsák az útból az utolsó akadályokat. Úgy érezték, mintha aknamezőn dolgoznának: egy váratlan, megdöntetlen mozdulat és összelapítja őket a kőlavina. Végül kötelekkel lerántottak két egymásba kapaszkodó sziklát és feltártak a mélybe nyúló szűk nyílás, amely homokos, kavicsos vízmederhez vezetett. Balázs Dénes hason, centiméterről centiméterre kúszott előre, s egyszerre csak tágas barlangteremben találta magát!

Ugyanaz a megrészegítő, boldog érzés fogta el, mint Ten-

vigázzunk, hanem élvezzük is az előttünk kibontakozó látványt.

Nem a felfedezőik túlzása, hogy ezt a barlangrészt a »Megvalósult Álmok« szakaszának nevezték. Valóban miniatűr csodák rengetegében járunk — a víz évmilliókon át szorgos munkával robotolt földalatti műhelyében. Nem is gondolunk arra, hogy az a szemmel alig látható cseppkömorzsa, amelyet véletlenül lesodunk könyökünkkel, egy emberöltő alatt jött létre, hogy az a gyertyavastagságú cseppkő, amely mellett elhaladunk, már akkor is megvolt, amikor Nagy Sándor és Julius Caesar kora még az idő méhében szunnyadt, amikor a kőbaltás emberek még nem vették úzdo be a mammutot itt, a Pitics-hegy oldalán.

A különös, borsókás cseppkövek drágakő-füzéreként övezik

A »Meseország« borsókás cseppkövei közt (Balázs Dénes felv.)

szinget, a nepáli hegymászt, aki a Mount Everest csúcsáról elsőnek tekintett végig a világ tetején; mint a vegyész, aki hónapokig tartó, idegölő kísérletezések után végleg papírra vetheti új felfedezését; mint a szobrászt, aki végsőjét félredobva hátralép, hogy elgyönyörködje legújabb alkotásában.

A megvalósult álmok világában

Cuppog a gumicsizma az iszapban, a karbidlámpa koboldfénye ide-oda táncolva világítja meg a falakat. Óvatosan leereszkedünk a lépcsőn és elindulunk a sötétben. Az első percek azzal telnek, hogy termetünket a járat méreteihez igazítjuk. Bizony, jó néhányszor koppan a fejünk a mennyezeten, döfődik a hátunkba egy-egy éles szikladarab, amíg elsajátítjuk a gumiberszerű rugalmas, kúszó mozgást, megtanuljuk, hogy ne csak a fejünkre

a falat, szinte kedvünk támad beleharapni a falból kibuggyanó »szőlőfürtbe«, négykézlábra ereszkedve megsimogatjuk a szabályosan egymás mellett sorakozó »söröszüvegeket«: jó volna megcsapolni őket ebben a fülledt, párás levegőben. Az egyik kanyarnál hátrahökölünk, ördögi krkocil-pofa vicсорit ránk, majd egy kis »légvédelmi ágyút« látunk, amely a magasban szálló, láthatatlan cseppkörepülőgépet veszi célba. A természet szélső szobrászműhelye teli marokkal szórta szét a meglepőbbnél meglepőbb alkotásokat, amelyekben eddig csak a kis, fehér barlangi rákok gyönyörködhetnek, azaz gyönyörködhetek volna, hiszen a bőkezűsége mellett takarékos természet megfosztotta őket a látás felesleges fényűzésétől.

Údvozöljük a vakító fehér cseppkő-zászlót, a méhkest, a nagykoszorút, az agancsot, »meg-

Egy centiméter — ezer esztendő... (Novotta felv.)

Tizenhat színben tündöklő a barlang egyik legszebb képződménye, a három méter magas, 4–5 milliméter vékony Nagy Lobogó (Balázs Dénes felv.)

pengetjük» az orgona szabályos sipjait.

A barlang következő szakasza, a Kúszoda, alig 40–50 centiméter magas, hasoncsúszva vergődünk előre és ha fennhangon nem mondjuk is ki, ott motoszkál bennünk a gondolat: elég, ha a mennyezet csak tíz centivel ereszkedik le és többé nem látjuk meg a napvilágot.

Belépünk az Óriásterembe, amelyről combvastagságú cseppkövek ereszkednek alá, de tovább már nem merészkedünk. Dante világhírű sorai — »Ki itt belépsz, hagyj fel minden reménnyel!« — ékeskedhetnének a következő barlangszakasz, a Pokol bejáratánál. Az idézetet így alkalmazhatnók a helyzethez illoen: »Ki itt belépsz, hagyj fel az ép nadrággal való visszatérés reményével.« A kutatókra itt vár a Ruhaszaggató, itt kezdődik a második, még mélyebben fekvő barlang, amelynek kürtőibe most próbálnak leereszkedni.

*

Nyakig sárosan, fáradtan, a napfénytől pislogva lépünk ki a barlangból. A tisztáson vidáman ropják a táncot, a lácikonyha finom illatai terjengetnek a levegőben, lenn, a község-

ben füstölögnek a kémények, ország-világra szóló vendégség kezdődik, Eggerszög boldog lakosai mindenkit szívesen vendégül látnak.

A barlang bejáratánál turistaház épül, kiszélesítik a járatokat, hogy a nagyközönség utcai ruhában járhassa a Szabadság Cseppkőbarlangot. Balázsék tovább folytatják a feltárás munkáját, az Élelmiszeripari Minisztériumhoz tartozó vállalatok bátor fiataljai szabadságidejüket Eggerszögon töltik, nehéz, nyaktörő munkával.

Száz-kétszáz év múlva, amikor a kísérő végigvezeti a cseppkőbarlang látogatóit, rámutat majd a folyosókra, termekre és megjegyzi: itt zuhant rá a boltozat Balázs Lajosra, a barlang egyik felfedezőjére, ez itt a Béke-terem, amelyet Balázs Dénes nevezett el így, régesrégén, 1954. november 14-én...

Makai György